herpy

SALAMANDRE

Azarbaijan Mountain Newt

Neurergus crocatus

Neurergus crocatus er en slank bjergbæksalamander på 16-18 cm fra grænseområdet mellem Tyrkiet, Irak og Iran, mørk med runde gule pletter og en gulorange bug. Arten er sjælden i fangenskab og kræver køligt vand, en kold vinterhvile og erfaring. Den er sårbar i naturen.

Familie: Salamandridae **Mild hudgift**

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**16-18 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**12-15 år**
Aktiv	**Skumring og nat**
Levevis	**Jordboende og semi-akvatisk**
Biotop	**Klippeterræn og tempereret skov og eng**
Hudgift	**Mild** Vask hænderne efter kontakt, og hold fingrene fra øjne og mund
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 30 × 45 cm** L × B × H til 4 voksne dyr
Temperatur, dag	**10-20 °C**
Temperatur, nat	**8-15 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
Vand	**Akvaterrarie** dybde 15-30 cm
UVB	**Valgfri**
Vinterhvile	**4-5 °C** 4-12 uger
Kost	**Insekter og orme/snegle**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Larver i vand**
Æglægning	**I vand**
Kønsmoden	**48-60 mdr.**
Æg pr. sæson	**20-60**
Larvetid	**90-120 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Små vanddyr (dafnier, myggelarver)**
Yngelpleje	**Ingen**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Arten er ikke opført på CITES og står ikke i EU's bilag A-D. Salamandre er omfattet af EU's dyresundhedsregler om Bsal; tjek de aktuelle regler hos Fødevarestyrelsen ved import eller handel.

Om arten

Neurergus crocatus er en slank vandsalamander, der bliver omkring 16-18 cm lang med hale. Halen er længere end kroppen, hovedet fladt og snuden afrundet. Ryggen er mørkebrun til sort med runde, lidt uregelmæssige gule pletter, der fortsætter ud på halen. Bugen er orangerød hos hannerne og gullig hos hunnerne. Kroppen er næsten rund uden rygkam, og halen er flad fra siderne mod spidsen med moderate finnesømme.

Unge dyr forvandler sig efter tre til fire måneder, og først efter fire til fem år er dyrene kønsmodne. Arten kan blive 12-15 år gammel i fangenskab.

Som andre vandsalamandre har arten giftkirtler i huden, men giften er ikke undersøgt hos *N. crocatus*. Vask hænder efter kontakt, hold fingrene fra øjne og mund, og håndtér kun dyrene, når det er nødvendigt.

Udbredelse og levested

Neurergus crocatus lever i bjergene i grænseområdet mellem det sydøstlige Tyrkiet, det nordøstlige Irak og det nordvestlige Iran, vest for Urmia-søen. Arten findes i Zagrosbjergenes nordlige del og yngler i højder fra omkring 1.500 til 2.000 meter.

De enkelte bestande er isolerede af tørre områder, som dyrene ikke kan krydse, og en forsvundet bestand kan derfor ikke genindvandre. Levestedet skrumper, blandt andet fordi der bygges dæmninger, og landbrugsmetoderne ændrer sig. Arten er sårbar i naturen, og dyrene dræbes ofte af lokalbefolkningen, som regner dem for giftige. Dyrene i fangenskab stammer fra få importerede dyr, og fordi området er politisk ustabilt, kan bestanden i fangenskab næppe fyldes op udefra.

> **Oprindelig udbredelse:** Tyrkiet, Irak og Iran.

LEVESTED

Arten lever i stejle bjergbække og kilder med kølig, hurtigt strømmende vand. Bunden består af småsten og sand, og der er næsten ingen vandplanter, men ved kilderne vokser blandt andet brøndkarse, oregano og brændenælde. I de ynglebække, der er målt, er vandet 10-15 °C, svagt basisk (pH 7,7-8,5) og af god kvalitet. Mange bække ligger i landsbyer, hvor opstablede stenmure langs vandet giver dyrene skjul.

Vintrene er kolde med meget sne, og smeltevandet giver kraftige oversvømmelser i marts og april, hvor bækkene er ubeboelige. Når vandet falder til ro, går først hannerne og senere hunnerne i vandet for at yngle. Æg og larver skal udvikles hurtigt, fordi mange bække tørrer ud om sommeren. Derefter forlader først hannerne, så hunnerne og til sidst ungerne vandet og søger skjul mellem sten, hvor de formentlig tilbringer den varme årstid og vinteren med lav aktivitet.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Neurergus crocatus*, og arten er sjælden i fangenskab. Tallene er derfor delvis lånt fra de nært beslægtede *Neurergus strauchii* og *Neurergus kaiseri*, som lever i tilsvarende bække og har samme krav. Arten er velegnet til erfarne holdere.

Dyrene bliver ofte i vandet det meste af året, men et landophold i løbet af året giver den bedste ynglesucces og passer til artens naturlige liv. Fire voksne dyr skal have mindst 60 × 30 × 45 cm, både til vandfasen og til landfasen. Akvariet til vandfasen må gerne være større. Terrariet til landfasen behøver derimod ikke være over 100 cm langt til en gruppe på 4-5 dyr: dyrene bevæger sig kun lidt på land, og i et for stort terrarie har de svært ved at finde nok foder.

Indret med kalksten, stablede sten og kork, der giver sprækker at krybe ind i, og lad skjulene være lette at kigge ind i, så dyrene altid kan tilses. Vandet er 15-30 cm dybt. Til landfasen bruges jord eller skumgummi under stenene, holdt fugtig. Dyrene er gode til at flygte, så terrariet skal have et tæt, men ventileret låg.

TEMPERATUR

Neurergus crocatus er køleelskende. Om dagen passer 10-20 °C og om natten 8-15 °C, som hos *Neurergus strauchii*. I yngletiden skal vandet være 12-15 °C. Temperaturen må ikke komme over 20 °C i længere tid, fordi varme stresser dyrene og kan udløse sygdom, så de holdes bedst i et køligt rum eller en kælder.

Om vinteren skal dyrene i vinterhvile ved 4-5 °C i fire til tolv uger; varigheden er lånt fra *N. strauchii*. Det sker bedst i et køleskab, hvor hvert dyr sidder alene i en plastboks med lufthuller i låget, flere lag fugtigt køkkenrulle på bunden og en kalksten som skjul. Er temperaturen højere, falder stofskiftet ikke nok, og dyrene taber sig. Tjek boksene jævnligt, for de tørrer let ud, og fugt papiret efter behov. Fjern ekskrementer og hudrester.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG FORSTØVNING

Arten tåler tørke ret godt, men fugten skal kontrolleres jævnligt. 60-80 % passer. Fugten holdes bedst ved at stable stenene over fugtigt skumgummi, som holder fugten længe og ikke kan drukne dyrene. Alternativt forstøves terrariet, eller der er et par millimeter vand i bunden. Bunden må aldrig tørre helt ud.

VAND OG VANDKVALITET

Vandet er 15-30 cm dybt. Det skal være basisk og hårdt som på levestedet, og kalksten i akvariet hjælper med at holde det sådan. Brug afkloret postevand.

Et kraftigt filter, hvis udløb pladsker over overfladen, er nødvendigt. Strømmen må gerne være så stærk, at dyrene må arbejde mod den, men der skal også være rolige zoner til parring og æglægning. Skift en del af vandet hver uge.

LYS OG UVB

Arten har ikke brug for særligt lys. Dagslys eller lysstofrør er nok, med en dagslængde der følger årstiden. UVB er ikke nødvendigt. Sørg altid for skygge og skjul.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Mængden af foder er mindre end hos mange andre salamandre, fordi dyrene vokser langsomt. Derfor skal foderet være varieret og næringsrigt. Insekter og deres larver er foretrukket, fx fårekyllinger. Foderdyrene skal være velfodrede og støves med kalk og vitaminer. Regnorme tages gerne i vand, men dyr på land afviser dem ofte. Dyr i vand tager også tubifex, røde myggelarver og dafnier.

Giv foder jævnligt i løbet af året, bortset fra under vinterhvilen i køleskabet. Hunnerne skal være velfodrede op til yngletiden. Fårekyllinger egner sig ikke i den kolde periode.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Neurergus crocatus er mest aktiv i skumringen og om natten. Dyr i vand er livlige og bevæger sig meget, mens dyr på land bevæger sig lidt og kan være sky. Dyrene kan holdes i grupper på 4-5. De undslipper gennem selv små sprækker. Skal dyrene flyttes, bruges våde hænder eller et fugtigt net.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Dyrene bliver kønsmodne efter fire til fem år. Forholdet mellem kønnene bør være nogenlunde lige. Hannen har orangerød bug, hunnen en gullig bug.

PARRING

Efter vinterhvilen sættes dyrene i et akvarium med 12-15 °C. Hannerne går i vandet først, og hunnerne følger efter. Brug stablede sten og stenplader, der giver sprækker, dyrene lige kan smutte igennem, og overhæng. Som hos *Neurergus strauchii* afsætter hannen en sædpakke, som hunnen samler op. Avl i fangenskab er svær og sjælden.

ÆG OG LARVER

Hunnen klæber æggene fast i sprækker eller under overhæng af sten, ofte alle på samme sted, så der opstår en slags rede. En hun lægger højst omkring 50-60 æg i en sæson, ofte færre. Voksne dyr æder æg, så æggene flyttes jævnligt til en anden beholder. Vandet i klækningsbeholderen holdes i bevægelse med et filter, fordi æggene i naturen udvikles i strømmende vand. Dæk filterindtaget eller brug et svampefilter, så larverne ikke suges ind.

METAMORFOSE

Klækketiden er ikke dokumenteret for arten; hos *Neurergus strauchii* klækker æggene efter 15-34 dage. Larverne begynder at æde nogle dage efter klækningen og tager først artemia eller cyclops, senere større foder. Efter tre til fire måneder forvandler de sig og flyttes til land.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger holdes på land i et lille terrarie og fodres med småt, varieret foder. Overlevelsen er et alvorligt problem: kort før kønsmodenhed bliver ungerne pludselig svage og dør ofte i løbet af få uger. Årsagen er uklar, men *Aeromonas*-bakterier er fundet. Opdrættede unger bør derfor holdes hver for sig og tilses dagligt.

Sundhed og typiske fejl

Sygdomme og fejl i pasningen af *Neurergus crocatus*:

- Varme: arten tåler ikke varme. Hold terrariet køligt.
- Udtørring: en bund, der tørrer ud, er dødelig. Tjek fugten jævnligt.
- Surt vand: undgå vand under pH 7 og sure materialer som mos og tørv.
- Ranavirus er fundet hos indfangede dyr af arten og giver rød hud, sår, ødem, appetitløshed og død. Chytrid (*Batrachochytrium dendrobatidis*) og Bsal (*Batrachochytrium salamandrivorans*) kan også være dødelige for halepadder og kan bæres af dyr uden symptomer.
- Klamydiebakterier mistænkes for at give sår på halen, der ikke heler, og for at slå hele grupper ihjel. Varme over 20 °C kan udløse sygdommen.
- Tarmbetændelse med mange flagellater giver appetitløshed, afmagring og opsvulmet krop. Tidlig behandling og bedre pasning hjælper.
- Metabolisk knoglesygdom skyldes for lidt kalk. Støv foderdyrene med kalk.
- Hold nye dyr i karantæne i mindst seks uger, få dem gerne testet, brug særskilt udstyr, og flyt aldrig vand, planter eller udstyr mellem terrarier uden at rengøre.
- Dyr, der ikke vil æde, har sår, der ikke heler, eller er hævede, skal til en dyrlæge med forstand på padder.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.